

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Олійник Аліни Валентинівни на тему: «Музична освіта як структуротворчий компонент культурної політики сучасної Німеччини»

Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету.

Інтеграція України у світовий культурний простір відкрила можливість більш глибокого ознайомлення з досягненнями інших національних культур, зокрема німецької. Дослідження розмаїття культурно-мистецького життя та освіти сучасної Німеччини – однієї з найбільш економічно розвинутих західноєвропейських країн, – є сьогодні актуальним з кількох поглядів. З огляду на багатовіковий плідний розвиток музично-культурних традицій Німеччини її по праву називають країною музики. Сьогодні її музично-культурна інфраструктура настільки розгалужена та гуманістично спрямована, що викликає захоплення і є прикладом для наслідування. Кожен німецький громадянин незалежно від віку, статі, національної, релігійної або партійної належності, матеріальних статків, стану здоров'я тощо не тільки має право на вільний індивідуальний вибір видів взаємодії із світом музичного мистецтва, а й реальні можливості для задоволення своїх естетичних потреб, які забезпечуються продуманою культурною політикою. Ця країна є значним експортером освітніх послуг і щорічно збільшує чисельність студентів за рахунок залучення великої кількості іноземних студентів. Німецькі музичні заклади вищої освіти є інтернаціональними, оскільки в них навчаються студенти майже 50 країн світу. В основному це пов'язано з добре розвиненою системою професійної освіти, зокрема музичної. Розмаїття культурно-мистецького життя в Німеччині та стан розвитку музичної освіти цієї країни сьогодні є прикладом для наслідування.

Актуальність дослідження визначається також українськими реаліями: необхідністю докорінних змін у системі української музичної освіти та

усвідомленням її важливої ролі у формуванні гармонійно розвиненої особистості; пошуком шляхів реформування фахової музичної освіти в Україні у нових соціальних умовах, що має здійснюватися з урахуванням і використанням досвіду зарубіжних країн, зокрема Німеччини, де музична освіта є важливою складовою культурної політики країни; завданнями інтегрування нашої держави у світовий культурний простір, що вимагає професійної підготовки конкурентоспроможних кадрів; необхідністю розширення теоретико-методологічного обґрунтування подальшого розвитку професійної музичної освіти в Україні з урахуванням досягнень Німеччини у цій сфері; необхідністю збагачення форм організації професійного навчання кваліфікованих педагогів в Україні на основі врахування досвіду професійної музичної освіти Німеччини.

Теоретичну основу дослідження склали праці таких науковців, як: Н. Абашкіна, В. Блінов, С. Волков, Т. Гетц, С. Дрожжина, І. Зязюн, В. Карлова, М. Лютге, С. Паєрш, О. Олексюк, О. Рудницька, І. Сташевська, Г. Хоружий, О. Яковлев.

Дисертація відповідає культурологічному профілеві ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Тему дисертації затверджено 01 листопада 2016 р. (протокол № 10) на засіданні Вченої ради ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Вона є частиною науково-дослідної теми “Актуальні питання культурології: теорія та історія культури” (державний реєстраційний номер 0117U004571).

Наукове завдання, розв’язання якого отримано в дисертації. Метою наукового дослідження є комплексне висвітлення музичної освіти як компоненту культурної політики сучасної Німеччини.

Досягнення зазначеної мети передбачає розв’язання таких **завдань**:

- розкрити основні пріоритети культурної політики та фахової музичної освіти Німеччини в умовах світових інтеграційних процесів;
- на основі аналізу наукових джерел та практичної діяльності освітніх інституцій систематизувати структуру фахової музичної освіти сучасної ФРН;

- окреслити загальні та провідні тенденції розвитку цього сегмента освіти у Німеччині на сучасному етапі;
- виявити прогностичні можливості використання німецького досвіду фахової музичної освіти в культурній політиці України.

Наукова новизна одержаних результатів визначається її метою, комплексом поставлених для виконання дослідницьких завдань, предметом дослідження. У дисертації *вперше*:

- цілісно досліджено систему фахової музичної освіти в Німеччині в контексті культурної політики держави;
- розкрито концептуальні засади державної культурної політики Німеччини у сфері фахової музичної освіти, методи та механізми державного управління розвитком національної культури у сучасних умовах;
- на підставі аналізу джерел визначено основні тенденції розвитку та розкрито еволюційну сутність німецької фахової музичної освіти;
- в українську культурологію введено невідомі раніше теоретичні положення щодо культурної політики сучасної Німеччини у сфері фахової музичної освіти;
- до наукового обігу *введено нове поняття* “музична політика”;
запропоновано новий погляд;
- на шляхи вдосконалення культурної політики у сфері фахової музичної освіти на сучасному етапі розвитку України.

Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів дослідження. Положення, висновки та рекомендації, що містяться в дисертації, науково обґрунтовані та достовірні. Це обумовлено застосуванням сукупності методів та підходів наукового пізнання, серед яких *міждисциплінарний, конкретно-історичний та культурологічний підходи*, які допомагають розглянути професійну музичну освіту в Німеччині в динаміці. Джерелознавчий та емпірико-теоретичний методи застосовано для дослідження та аналізу фактичної джерельної бази дослідження (включає аналіз, синтез, дедукцію, індукцію,

аналогію, метод порівняння, ототожнення). Соціокультурний та ретроспективно-еволюційний допомогли у відтворенні еволюції процесу культурної політики країни у сфері музичної освіти. Метод історіографічного й теоретичного аналізу наукової літератури використано для з'ясування особливостей розвитку базового понятійного апарату та основних концепцій музичної освіти Німеччини. Послуговуючись методом систематизації та узагальнення, вдалось з'ясувати провідні теоретичні ідеї у галузі професійної музичної освіти у Німеччині, відтворення цілісної концепції розвитку системи німецької музичної освіти та формулювання основних висновків. Методи зіставлення та порівняльного (компаративного) аналізу застосовано для з'ясування спільних та відмінних рис у системі професійної музичної освіти Німеччини й України. Методи класифікації та систематизації використано для узагальнення законодавчих, нормативно-правових документів, що є базовими у реалізації державної культурної політики Німеччини.

Практичне значення дослідження полягає у:

1. збагаченні сучасної української культурології новими підходами в оцінці культурної політики держави у сфері фахової музичної освіти; забезпеченні фактологічного ареалу сучасної культурології; можливості врахування його у подальших наукових дослідженнях культурологічного спрямування, а також у суміжних галузях (мистецтвознавстві, педагогіці) як моделі для аналізу компонентів культурної політики;
2. використанні його положень та висновків у формуванні і наповненості українського освітянського середовища на шляху реформування та євроінтеграції;
3. підготовці відомостей для аналітичних довідок і звітів для органів державної влади України, відповідних міністерств з метою активізації культурної політики;
4. використанні його у навчально-методичній роботі з написання підручників, посібників, підготовці курсів лекцій з культурології у закладах

вищої освіти, зокрема з “Теорії та історії світової культури”, “Музичної соціології”, “Менеджменту соціокультурної діяльності”.

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення й результати дослідження упродовж 2016–2020 років оприлюднено у формі доповідей та обговорено на восьми міжнародних та одній всеукраїнській конференціях, зокрема:

1. III Міжнародній науково-практичній конференції “Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття” (30–31 березня 2017 р., м. Київ, Київський університет ім. Бориса Грінченка);

2. Шостій Міжнародній науково-творчій конференції “Трансформаційні процеси в мистецькій освіті та культурі України XXI століття” (25–26 квітня 2017 р., м. Одеса – Київ – Варшава);

3. IV Міжнародній науково-практичній конференції “Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття” (12 квітня 2018 р., м. Київ, Київський університет ім. Бориса Грінченка);

4. XVI Міжнародній науково-практичній конференції “Культурні домінанти в реаліях XXI століття” (15–16 листопада 2018 р., м. Рівне, Рівненський державний гуманітарний університет);

5. V Міжнародній науково-практичній конференції “Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики XXI століття” (4 квітня 2019 р., м. Київ, Київський університет ім. Бориса Грінченка);

6. Третій міжнародній науково-практичній конференції “Україна. Європа, світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях” (7–8 листопада 2019 р., м. Київ, Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського);

7. XV міжнародній науково-практичній конференції “Європейський культурний простір і українські перспективи” (14–15 листопада 2019 р., м. Рівне, Рівненський державний гуманітарний університет);

8. II Міжнародній науковій конференції “Проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології” (11–12 листопада 2020 р., м. Київ, Національна академія мистецтв України);

9. “Культура та інформаційне суспільство ХХІ століття ” (18–19 квітня 2019 р., м. Харків, Харківська державна академія культури, Національна академія мистецтв України);

та на щорічних звітних науково-практичних конференціях викладачів та аспірантів Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ, 2016–2020 рр.) під час навчання в аспірантурі.

Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях здобувачки. Основні положення дисертації опубліковано в 11 одноосібних публікаціях, 3 з яких – у наукових фахових виданнях України, 2 – у наукових зарубіжних періодичних виданнях, 6 – в інших наукових виданнях та збірниках матеріалів конференцій.

Список публікацій здобувачки за темою дисертації та відомості про апробацію матеріалів дисертації:

1. Олійник А. Музична освіта як компонент сучасної культурної політики *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Мистецтвознавство* / [за ред. О. Смоляка]. Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, № 2, 2017. Вип. 37. С. 19–28.

2. Oliynyk Alina. Gegenwärtige Politik der Bundesländer Deutschlands im Bereich der musikalischen Hochschulausbildung. *The European Journal of Arts*. Vienna: Premier Publishing, 2018. № 1. P. 35–44.

3. Олійник А. Особливості структури вищої музичної освіти сучасної Німеччини. *Культура і сучасність: альманах*. Київ: Міленіум, 2018. № 1. С. 310–314.

4. Олійник А. Тенденції розвитку музичної освіти сучасної Німеччини крізь призму культурної політики. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: наук. зб.* Вип. 31 (“Культурологія”). Рівне: РДГУ, 2019. С. 140–146.

5. Олійник А. Напрями музичної політики Німецької музичної ради. *World Science*. Warsaw, Poland: RS Global. 2020. № 3 (55), Vol. 4. С. 30–34.

Матеріали наукових конференцій:

1. Олійник А. Особливості культурної політики федеральних земель Німеччини. *Трансформаційні процеси в мистецькій освіті та культурі України XXI століття*: зб. матеріалів Міжн. наук.-творч. конф., Одеса, Київ, Варшава, 25–26 квітня 2017 р. К. : НАКККиМ, 2017. С. 127–129.

2. Олійник А. До проблеми філософського виміру мистецької освіти. *Культура та інформаційне суспільство XXI століття*: зб. матеріалів всеукраїнської наук.-теор. конференції молодих учених, м. Харків, 18–19 квітня 2019 р. С. 119–120.

3. Олійник А. Міжнародна співпраця Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського з навчальними закладами Німеччини як фактор культурної політики. *Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях*: тези доповідей третьої міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 7–8 листопада 2019 р. С. 115–117.

4. Олійник А. Сучасні парадигми філософського виміру музичної освіти. *Матеріали звітної наукової вебконференції викладачів, докторантів, аспірантів університету за 2019 рік*. ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, м. Івано-Франківськ, 6–8 квітня 2020 року. С. 344–345.

5. Олійник А. Інституалізація музичної освіти в сучасній Німеччині. *Проблеми методології сучасного мистецтвознавства та культурології*: тези II міжнародної наукової конференції (11–12 листопада 2020 р.) / Національна академія мистецтв України, Інститут проблем сучасного мистецтва НАМ України, Інститут культурології НАМ України, Зеленогурський університет (Польща). Київ, 2020. С. 99–101.

Наукові праці, які додатково відображають матеріали дисертації:

1. Олійник А. Проблеми музичної освіти в теоретичних студіях українських науковців. *Культурно-мистецькі обрії'2017*: зб. наук. праць / за заг. ред. К. І. Станіславської. К. : НАКККиМ, 2017. С. 169–171.

Характеристика особистості здобувачки. А. В. Олійник закінчила ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та здобула кваліфікацію бакалавра мистецтва (музичне виховання та педагогіка) за

усвідомленням її важливої ролі у формуванні гармонійно розвиненої особистості; пошуком шляхів реформування фахової музичної освіти в Україні у нових соціальних умовах, що має здійснюватися з урахуванням і використанням досвіду зарубіжних країн, зокрема Німеччини, де музична освіта є важливою складовою культурної політики країни; завданнями інтегрування нашої держави у світовий культурний простір, що вимагає професійної підготовки конкурентоспроможних кадрів; необхідністю розширення теоретико-методологічного обґрунтування подальшого розвитку професійної музичної освіти в Україні з урахуванням досягнень Німеччини у цій сфері; необхідністю збагачення форм організації професійного навчання кваліфікованих педагогів в Україні на основі врахування досвіду професійної музичної освіти Німеччини.

Теоретичну основу дослідження склали праці таких науковців, як: Н. Абашкіна, В. Блінов, С. Волков, Т. Гетц, С. Дрожжина, І. Зязюн, В. Карлова, М. Лютге, С. Паєрш, О. Олексюк, О. Рудницька, І. Сташевська, Г. Хоружий, О. Яковлев.

Дисертація відповідає культурологічному профілеві ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Тему дисертації затверджено 01 листопада 2016 р. (протокол № 10) на засіданні Вченої ради ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Вона є частиною науково-дослідної теми “Актуальні питання культурології: теорія та історія культури” (державний реєстраційний номер 0117U004571).

Наукове завдання, розв’язання якого отримано в дисертації. Метою наукового дослідження є комплексне висвітлення музичної освіти як компоненту культурної політики сучасної Німеччини.

Досягнення зазначеної мети передбачає розв’язання таких **завдань**:

- розкрити основні пріоритети культурної політики та фахової музичної освіти Німеччини в умовах світових інтеграційних процесів;
- на основі аналізу наукових джерел та практичної діяльності освітніх інституцій систематизувати структуру фахової музичної освіти сучасної ФРН;

напрямом підготовки «Мистецтво» у 2001 році; диплом спеціаліста за спеціальністю «Музична педагогіка та виховання» за здобула кваліфікацію викладача музики у 2002 році; ступінь магістра у 2003 році за спеціальністю «Музичне виховання» і отримала кваліфікацію викладача музики.

Закінчила ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» на здобула кваліфікацію бакалавра філології (німецька мова та література) за напрямом підготовки «Філологія» у 2005 році; у 2006 році здобула диплом спеціаліста за спеціальністю «Мова та література (німецька)» і здобула кваліфікацію філолога, викладача німецької мови та зарубіжної літератури.

З 01.10.2016 до 30.09.2020 – аспірантка кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва Навчально-наукового інституту мистецтв ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника».

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана українською мовою з правильним вживанням лінгвістичної та спеціальної термінології. Стиль викладених в дисертації матеріалів дослідження – науковий.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. Робота не містить елементів плагіату чи самоплагіату.

Як результат попередньої експертизи дисертації А. В. Олійник «Музична освіта як структуротворчий компонент культурної політики сучасної Німеччини» у межах фахового семінару, який було проведено на базі кафедри музичної україністики та народно-інструментального мистецтва Навчально-наукового інституту мистецтв ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», та повноти основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації А. В. Олійник на тему «Музична освіта як структуротворчий компонент культурної політики сучасної Німеччини».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація А. В. Олійник відповідає спеціальності 034 «Культурологія» та вимогам п.10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 р. № 167.

3. Рекомендувати дисертацію А. В. Олійник на тему «Музична освіта як структуротворчий компонент культурної політики сучасної Німеччини» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 034 «Культурологія».

Рецензент:

завідувач кафедри музичної україністики
та народно-інструментального мистецтва
Навчально-наукового інституту мистецтв
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»,
доктор мистецтвознавства, професор

В. Г. Дутчак

Рецензент:

доцент кафедри музичної україністики
та народно-інструментального мистецтва
Навчально-наукового інституту мистецтв
ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника»,
кандидат мистецтвознавства, доцент

О. Р. Фабрика-Процька

